

Kronik Hastalık Bakımın? Değerlendirme Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Kronik Hastalık Bakımın? Değerlendirme Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=25122>

Özet

Kronik Hastalık Bakımın Değerlendirme Ölçeği (KHBDÖ), özgün haliyle Kronik Bakım Modeli (KBM) çerçevesinde sunulan sağlık hizmetlerinin kalitesini ve yaygınlığını değerlendirmek amacıyla geliştirilmiş bir ölçektir. Bu ölçek, özellikle **Kronik Hastalık** yönetimi alanında sağlık sistemlerinin güçlü ve zayıf yönlerini belirlemek için kritik bir araçtır. Ölçeğin Türkçe versiyonu, Kübra Şencirku ve Nurcan Nahcivan tarafından 2011 yılında uyarlanmıştır. Bu **Uyarlama** çalışması, ölçeğin Türk kültürü ve sağlık sistemi bağlamında geçerli ve güvenilir bir şekilde kullanılabilirliğini göstermeyi amaçlamıştır, özellikle de hasta bakım açısıyla kronik hastalık yönetiminin değerlendirilmesine odaklanmıştır.

Anahtar Kelimeler

Kronik Hastalık, Bakım Kalitesi, Kronik Bakım Modeli, Hemşirelik, Sağlık Hizmetleri, Psikometri, Uyarlama

Yazarlar

Kübra Şencirku, Nurcan Nahcivan

?

Amaç

Kronik Hastalık Bakımın Değerlendirme Ölçeği'nin temel amacı, sağlık kuruluşlarının **Kronik Hastalık** yönetimi uygulamalarını, kanıtta dayalı en iyi uygulamalarla ne ölçüde uyumlu olduğunu saptamaktır. Ölçek, özellikle hasta formunda, hastaların aldıkları bakımın KBM'nin temel bileşenleri açısından değerlendirilmelerine olanak tanır.

Bu araç, sağlık hizmeti sunucularına, mevcut bakım modellerindeki eksiklikleri tespit etme ve bu eksiklikleri gidermek üzere stratejik iyileştirmeler yapma konusunda yol gösterir. Türkçe adaptasyonu, Türkiye'deki **Hemşirelik** ve tıp alanındaki araştırmacılar ve klinisyenler için uluslararası standartlarda bir değerlendirme aracı sağlamaya hedeflemiştir.

Yapı (Ölçülen Kavram)

KHBDÖ, temel olarak Edward Wagner tarafından geliştirilen **Kronik Bakım Modeli (KBM)** kavramsal çerçevesine dayanmaktadır. KBM, kronik hastalığı olan bireyler için daha etkili ve verimli bakım sağlamak amacıyla tasarlanmıştır sistem düzeyinde bir yaklaşımdır. Ölçek, KBM'nin altı temel bileşenini ölçmektedir:

Öz Yönetim Desteği (Self-Management Support)
Karar Desteği (Decision Support)
Teslimat Sistemi Tasarımı (Delivery System Design)
Klinik Bilgi Sistemleri (Clinical Information Systems)
Topluluk Kaynakları ve Örgütlenme (Community Resources and Organization of Health Care)
Sağlık Sistemi Organizasyonu (Organizational Support)

Geçerlik

Kronik Hastalık Bakımın Değerlendirme Ölçeği'nin Türkçe versiyonunun **Geçerlik** çalışmaları, Şencirku ve Nahcivan (2011) tarafından yapılmıştır. Bu çalışmada kapsamda, ölçeğin yapı geçerliğini incelemek üzere gerekli analizler gerçekleştirilmiştir. Yapılan analizler, orijinal ölçeğin kavramsal yapısının Türkçe hasta formunda da korunduğunu ve ölçülmek istenen psikolojik yapıyı yeterli düzeyde temsil ettiğini göstermiştir.

Çalışmada kullanılan yöntemler, genellikle faktör analizi (doğrulayıcı veya açılmayıcı) ile birlikte kriter geçerliği veya e zamanlı geçerlik analizlerini içermektedir. Bu analizler, ölçek maddelerinin, Kronik Bakım Modeli'nin alt boyutlarına uygun bir şekilde yüklendiğini teyit etmiştir.

Güvenirlilik

Ölçeğin **Güvenirlilik** değerlendirmesi de uyarılma çalışmasının önemli bir parçasıdır. **Güvenirlilik**, ölçeğin tutarlılığını ve kararlılığını ifade eder. Şencirku ve Nahcivan (2011) çalışmasında, genellikle iç tutarlılık katsayısı olan Cronbach Alfa değeri hesaplanmıştır.

Elde edilen Cronbach Alfa değerleri, ölçeğin genelinde ve alt boyutlarında yüksek veya kabul edilebilir düzeyde bir iç tutarlılığa sahip olduğunu göstermiştir. Bu sonuçlar, KHBDÖ-Hasta Formu'nun Türkçe konuşan bireylerin kronik bakım deneyimlerini tutarlı bir şekilde ölçmek için güvenilir bir araç olduğunu doğrulamıştır.

Faktör Analizi

Kronik Hastalık Bakımın Değerlendirme Ölçeği'nin Türkçe adaptasyon sürecinde, ölçeğin çok boyutlu yapısının korunup korunmadığını test etmek amacıyla Faktör Analizi yöntemleri kullanılmıştır. Bu analizler, ölçeğin orijinal yapısında bulunan alt faktörlerin (KBM bileşenleri), Türkçe veri setinde de anlamlı bir şekilde ayrıştığını ve teorik beklentilerle uyumlu olduğunu göstermiştir.

Faktör yapısının doğrulanması, ölçeğin kültürel ve dilsel **Uyarılması**na başarıyla olduğunu ve ölçeğin yapısal geçerliğini desteklediğini kanıtlamaktadır. Bu analizler sayesinde, araştırmacılar

ölçekten elde edilen puanlar, her bir KBM bileşeni için ayrı ayrı ve güvenle yorumlayabilmektedir.

Enstrüman Bilgileri

Test Type: Uyarlama (Adaptation)

Format: Likert Tipi Derecelendirme (Özgün ölçek genellikle 0-11 arasında derecelendirilen çok maddeli bir Likert formatı kullanır; Türkçe adaptasyonun tam derecelendirme aralığı belirtilmemiştir, ancak Likert tipi bir ölçek olduğu kabul edilmektedir.)

Language Available: Türkçe (Turkish)

Population Group: Kronik Hastalık tanısı almış hastalar

Age Group: Yetkinler

Population Details: Türkiye'deki sağlık kuruluşlarında takip edilen, kronik hastalık olan bireyler.

Test Methodology: Öz bildirim (Self-report) ölçeği.

Anahtar Kelimeler

Kronik Bakım Modeli, Hasta Memnuniyeti, Geçerlik, Güvenirlilik, Hemşirelik Araştırmaları, Sağlık Politikası

?

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilinmiyor

Affiliation Email addresses: kubrainsircus@trakya.edu.tr (Sorumlu Yazar İletişim)

Correspondence Address: Trakya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Edirne (Sorumlu Yazar Affiliation)

İzinler, Ücret ve Test Yolu

İzinler: Ölçeğin kullanımı için orijinal geliştiricilerinden ve Türkçe adaptasyonunu yapan sorumlu yazardan izin alınması gerekmektedir. Akademik kullanım için genellikle yazarlarla iletişime geçilmesi önerilir.

Ücret: Ticari olmayan akademik ve klinik araştırmalarda kullanım ücreti hakkında net bilgi verilmemiştir; genellikle bu tür akademik adaptasyonlar için ücret talep edilmemektedir, ancak sorumlu yazar ile iletişime geçilmelidir.

Adaptasyon Yılı: 2011 (Şenirkuş ve Nahcivan tarafından Türkçe adaptasyonu yapılmıştır).

Ölçeğin orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: [kronik-hastalik-bakimini-degerlendirme-olcegi-toad.pdf](#)

Kaynaklar

Şenirkuş, K. ve Nahcivan, N. (2011). Kronik Hastalık Bakımını Değerlendirme Ölçeği-Hasta Formu'nun Türkçe versiyonunun geçerlik ve güvenilirliği. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi*, 4 (1), 102-109.

?

Kronik Hastalık Bakımını Değerlendirme Ölçeği Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçeğin maddeleri, sağlanan kaynak içerikte bulunmamaktadır. Maddeler için, yukarıda belirtilen kaynak makaleye başvurulması gerekmektedir.